చదువూ-సంస్కారం

పవని నిర్మల ప్రభావతి

"డాక్టరమ్మగారూ ! ఎంతఖర్చైనా భరిస్తాను. మీ కెంత ఫీజు కావాలంటే అంతా ఇచ్చుకుంటాను. నా కమల ఒళ్ళు సుఖంగా వుంటే అంతే చాలు నాకు !" ప్రాదేయపూర్వకంగా అన్నాడు నారాయణ. అతగాడి కళ్ళలో, కమల పట్ల అతగాడికి గల ప్రేమ, ఆరాధన... ప్రతిబింబిస్తోంది.

"ఇంతకూ కమల బాధేమిటో చెప్పావు కావు ?" అన్నాను మెల్లిగా.

"కడుపునొప్పి, అన్నం సరిగా తినటం లేదు. వారంరోజులనుంచీ మరీ నీరసించిపోయింది. "అదెంత పెద్దజబ్బో, చెప్పలేనివాడిలా ఆందోళనగా అన్నాడు.

"మరి...బెంగుళూరు పెద్దాసుపత్రిలో ఎందుకు చూపించలేదు?'' అన్నాను... నాలో ఎన్నో సందేహాలు ..

"అక్కడ ఊరికే రక్త పరీక్షనీ, అదనీ, ఇదనీ ఇంజక్షను లిస్తారట... ఒద్దని ఏడ్చింది.

"సర్లే. సాయంత్రం డిస్పెన్సరీకి తీసుకురా ! చూస్తాను. ఈలోగా, యూరిన్, బ్లడ్ టెస్టులు చేయించి, ఆ సర్టిఫికెట్లు పట్టుకురా !" అన్నాను. నారాయణ సరేనని వెళ్ళిపోయాడు. డిస్పెన్సరీకి వెళ్ళాను. పేషెంట్లను చూచాక, విశ్రాంతిగా కూర్చున్నాను. నా ఆలోచనలంతా కమల చుట్టూతానే తిరుగుతున్నాయి. కమలకు అంతటిజబ్బేమిటి? అదిజబ్బేనా? లేక... ? అసలు ఆరునెలలుగా జబ్బుగా ఉందని నారాయణ చెప్పాడు ముందస్తుగా ! ఆరునెలలు అంటే ? కమల బెంగుళూరు వెళ్ళినప్పట్నుంచి! నాగుండె ఝల్లుమంది ! నా ఊహ నిజమౌతుందా! కమలలో మానసికంగా పెద్ద మార్పు వచ్చిందా ? ఇలా ఎందుకు జరిగింది ? నా మనస్సు గతాన్ని త్రవ్వుకుంటూ వెడుతోంది, నా ప్రమేయం లేకుండానే.

షుమారు మూడేళ్ళక్రితం...

నా డిస్పెన్సరీలో స్వీపరుగావున్న శ్రీరాములు, తన కొడుక్కి పెళ్ళి చేయబోతున్నానంటూ చెప్పినపుడు, ఆశ్చర్యపోయాను. శ్రీ రాములు కొడుకు నారాయణ ఇరవైఏళ్ళలోపువాడు! అప్పుడేనా తండ్రికి కాస్త అనారోగ్యంగా వుంటే, తనువచ్చి, డిస్పెన్సరీలోని గదులన్నీ ఊడ్చి వెళ్లేవాడు. సన్నగా అర్భకంగా వుండేవాడి కిప్పుడే పెళ్ళికేం తొందరొచ్చిందో ! ఆమాటే అన్నాను శ్రీరాములుతో.

"మా చెల్లెలికూతురు...పెద్దమ్మాయి వుంది. పేరు కల్లమ్మ. దానెనక ముగ్గురాడపిల్లలున్నారు మాచెల్లెలికి. పెద్దదాన్ని మావాడికి చేసుకోవాలని, నాకూ మాచెల్లెలుకూ వుంది ! కానీ బావ .. కల్లమ్మ నాయన...వాడాపిల్లకు వేరే మనువులు చూస్తున్నాడట ! అది తెలిసే ఈతొందర ! తొందరగా ముడెట్టేస్తే ... ఏచిక్కూ వుండదు.." అన్నాడు, అదేదో అతి సాధారణ విషయమైనట్లు...

"మీ బావసంగతి అలా వుంచు నారాయణకూ, కల్లమ్మకూ, ఒకరికొకర్ని పెళ్ళాడాలని వుందా? వాళ్ళ అభిప్రాయం అడిగారా ?" అన్నాను.

శ్రీరాములు...వయసులో పెద్దవాడూ, డిస్పెన్సరీ ఓపెన్ చేసినప్పట్నుంచీ నా దగ్గర పనిచేస్తున్నవాడూ, కష్టమూ, సుఖమూ నాతో చెప్పుకుంటున్నవాడూ కావటంవల్ల నాదగ్గర చనువుంది అతగాడికి...పెద్దపెట్టున నవ్వాడు ... నెరసిన జుట్టు తడుముకుంటూ.

"ఆ క్లిష్టమేమిటమ్మగోరూ! పసివిల్లలు ! పెద్దోల్లం ఎట్టాచెబితే, అట్టావింటారు!" తేలిగ్గా అని .. తనపనిలో మునిగిపోయాడు.

అలాటి చిన్నపిల్లలకు త్వరగా పెళ్ళిచేయటం తప్పనీ, శారీరకంగా ఇంకా కొంతకాలం ఎదగాలనీ, శ్రీరాములుకు చెప్పి లాభంలేదు !

పదిహేనురోజుల తర్వాత పెళ్ళిచేసి, నారాయణనూ, కల్లమ్మనూ వెంటబెట్టుకవచ్చాడు శ్రీరాములు.

నారాయణ పక్కన కల్లమ్మను చూస్తుంటే, నాగుండె ఆగినంతపనైంది.

కాకిముక్కుకు దొండపండులా వుందా పిల్ల. తెల్లగా, బొద్దుగా, నారాయణకంటే బలిష్ఠంగా వుంది. బట్టలు మోటుగా కట్టుకున్నా, భాష "యాస" లేకుండా శుభ్రంగా, స్పష్టంగా వుంది. అమాయకంగా అందంగా మెరుస్తున్న కళ్ళలో వింత అందాలు తొణికిసలాడుతున్నాయి. ఆమె పక్కనున్న నారాయణ, మరింత నల్లగా, పీలగా, ఆమెకంటే వయసులో చిన్నవాడిలా కనిపిస్తున్నాడు! ఎందుకో అసహ్యంకూడా కలిగిం దాక్షణంలో నాకు.

"మా కల్లమ్మ సదూకుంది కూడా నమ్మగోరూ ! అందుకే ఆళ్ళనాయన.. ఉద్యోగం చేసుకొనేవాడి కివ్వాలని చూశాడు. నేనూ మా చెల్లెలూ ఆడి ఆటలు సాగనివ్వలేదనుకోండి ... మేనరికం పోగొట్టుకోవటమే ?" శ్రీరాములు, బుర్ర మీసాలు సరిచేసుకుంటూ గర్వంగా అన్నాడు.

'ఏడవలేకపోయావ్ ! ఎవరికేనా ఉద్యోగం చేసుకొనేవాడికిచ్చి వుంటే.... సున్నితంగా చూసుకొనేవాడు. .ఇక్కడ కూలికీ నాలికీ పెళ్ళి...ఈ అందమంతా బుగ్గిలో పోసినట్లవుతుంది !' అనుకున్నాను లోలోపల బాధగా.

"పిల్ల నచ్చలేదామ్మగోరూ తమరికి?" అన్నాడు శ్రీరాములు. నా మౌనాన్ని మరోరకంగా ఊహించుకుంటూ.

"నచ్చకపోవటమేమిటి ? బంగారంలా వుంది !" (ఎటొచ్చీ నీ కొడుకే ఏబ్రాసిలా వున్నాడు !) రెండోమాట మనసులో అనుకున్నాను. ఆ పిల్లకేసి చూస్తూ. "ఎందాకా చదువుకున్నావు?" అనడిగాను.

"ఎనిమిదో క్లాసు" అంది మెల్లిగా.

"తర్వాత ఎందుకు మానేశావ్ ?"

"మా ఊళ్లో ఇకలేదు...వుంటే..." అర్ధోక్తిలో ఆగిపోయింది.

"వుంటే చదువుకునేదానివా?" కుతూహలంగా అడిగాను.

"ఆ !"

శ్రీరాములు నవ్వాడు. "పిల్లకు చదువంటే ప్రాణం ! సదివిస్తే మా లాగే ఉద్యోగం చేయకపోయిందా!" అన్నాడు గర్వంగా ! అంత గొప్పపిల్ల తన మేనకోడలూ, కోడలూ అయినందుకు ఆనందం పొంగిపొర్లుతోం దతగాడిలో.

నా మనసులో ఆలోచనలు ఊపిరి సలుపనివ్వటం లేదు. నారాయణ అర్భకుడు. అతగాడు రెండుమూడేళ్లు బ్రహ్మచారిగా వుండటమే మంచిది.

మరో నాలుగేళ్లు కల్లమ్మ చదువుకుంటే, ఆ అమ్మాయి ఏ నర్స్ట్రైనింగో పూర్తిచేస్తే, నారాయణను నా డిస్పెన్సరీలోనే వార్డ్‌బాయ్‌గా వేసుకుంటాను, కల్లమ్మను నర్సుగా పెట్టుకుంటాను. ఇద్దరూ హాయిగా బ్రతుకుతారు. లేదా ఆమెకిష్టమైతే టీచర్ ట్రైనింగ్‌కు వెడుతుంది. మొత్తంమీద ఆమె అందమూ, నాజూకుతనమూ, చదువూ, నివురుగప్పిన నిప్పులా ... అక్కడికక్కడే బూడిదయిపోవటం నాకిష్టంలేదు !

"చదువుకొనే ఏర్పాటుచేస్తే చదువుకుంటావా ?" నవ్వులాటగా అన్నాను.

"ఓ !" అంది. నారాయణ మురిసిపోయాడు.

శ్రీరాములు మాత్రం ఇబ్బందిగా నవ్వాడు. "ఇప్పుడింకేం చదువులెందమ్మగోరూ! మా కింత ఉడకేసి పెడితే ...అదే సదువు !" అన్నాడు.

"ఉడకేసేది బ్రతికినంతకాలం ఉండే పనేగా ! నీ కోడలు చదువుకుని, ఉద్యోగంచేస్తే నీకు గొప్పగా వుండదేమిటి?" అన్నాను.

"ఉద్యోగం వస్తుందా ?" ఆశగా అడిగాడు శ్రీరాములు.

"చదివిస్తే... !"

"సూద్దాంలెండి !"

ముగ్గురూ వెళ్లిపోయారు.

మరునాడు కల్లమ్మ నోసారి రమ్మని కబురు పంపాను శ్రీరాములు చేత, సాయంత్రంగా వచ్చింది.

"నీకు చదువుకోవాలనుందా ?"

"ఊ !"

"ఎక్కడేనా హాస్టల్లోచేర్చి చదివిస్తే చదువుకుంటావా ?"

ఆ పిల్ల కళ్లలో ఎనలేని మెరుపు.

"ఊరికే భోజనంపెట్టి చదువుచెప్పే ఏర్పాటుచేయిస్తాను. పైన పాతికోపరకో పడితే నే సర్దుకుంటాను. ఏమంటావ్ !"

"అట్లాగే!"

''చదువు పూర్తయ్యేవరకూ నారాయణా, నువ్వూ...జాగ్రత్తగా మనలు కోగలిగితే !"

నా మాటలు అర్థంగానట్లు చూచింది. మృదువుగా నా భావం విడమరచి చెప్పాను.

నవ్వింది. ''మా బావకు నేనంటే ప్రాణం. నే చెప్పుకుంటాలెండి అవన్నీ!" అంది సిగ్గుపడుతూ.

''భేష్ ! నారాయణను ఒప్పించగలిగావంటే, నీ చదువుకు అన్ని ఏర్పాట్లూ చేస్తాను. టీచరుగానో, నర్సుగానో... లక్షణంగా ఉద్యోగంచేద్దువుగాని...!"

కల్లమ్మ సంతోషంగా తలాడించింది. మర్నాడే, నారాయణను వెంటబెట్టుకుని నాదగ్గరకు వచ్చింది.

''అది సదూకుంటానంటోం దమ్మగోరూ ! సదివించండి." అన్నాడు. కల్లమ్మ భర్తవేపు కృతజ్ఞతగా చూచింది.

ఈమధ్యే, ఇక్కడికి దగ్గరగావున్న ఓటౌన్‌లో కొత్తగా నిమ్నజాతులవారి కోసం హాస్టలు ప్రారంభించారు. ఉతచి విద్యా, భోజన సౌకర్యాలతో రెండేళ్లలో మెట్రిక్‌కు తర్ఫీదు ఇస్తారు. పరీక్షకు కూర్చోబెడుతారు. ఆ వివారాలన్నీ సేకరించి ఆ హాస్టల్ మేనేజరుకు ప్రత్యేకంగావ్రాసి, కల్లమ్మకు సీటుతెప్పించాను.

"కల్లమ్మ" పేరు అంతబాగాలేదు... "కమల"అని మారుస్తాను. ఏమంటావ్? అన్నాను నారాయణతో.

"మీ ఇష్టం!" అన్నాడు మునిముసిగా నవ్వుతూ.

కల్లమ్మయితే ఎగిరి గంతేసింది. శ్రీరాములుమాత్రం గొణిగాడు.

"కలుగోలయ్య" అనే దేవుడిపేరు అది...దాన్ని మార్చటం..."

"పోనీ నువ్వాపేరుతోనే పిలు శ్రీరాములూ! రేపు నీ కోడలు టీచరుగానో, నర్సుగానో వస్తే ఈ పేరు బావుండదు. రిజిస్టర్‌లోనూ, బయటి వాళ్ళం మేమూ, కమల అంటాం అని నచ్చచెప్పాను.

ఈ నెలరోజులూ వరుసగా నా దగ్గరకు వచ్చిపోతుండటంవల్ల నేను ఆ అమ్మాయిపట్ల ప్రత్యేకశ్రద్ధ చూపిస్తుండటంవల్లా శ్రీరాములు ఇంటి చుట్టుప్రక్కలవారికి, ఆ కుటుంబం పట్ల గౌరవం ఎక్కువైందట. కల్లమ్మను "కమలమ్మగా"గౌరవిస్తున్నారట. ఆమె ఇప్పుడే నర్సుగానో, టీచరుగానో అయినట్లే మాట్లాడుతున్నారట. ఈ మాటలన్నీ కల్లమ్మ, ఊహూఁ, కమలే చెప్పింది.

"కమల హాస్టలుకు వెళ్ళవలసిన రోజు, నా దగ్గరకు వచ్చింది, చెప్పి వెళ్ళటానికి.

"జాగ్రత్తగా మసలుకో. చదువుమీద దృష్టిపెట్టు. శలవులకు ఇక్కడికిరా. ఎంత చదువుకున్నా, ఎంతపెద్ద ఉద్యోగాలు చేసినా స్త్రీకి భర్తే సర్వస్వం. అది మాత్రం మరువకు. నా సంగతే చూడు. మా వారు నా కంటే తక్కువచదివారు. ఉద్యోగం కూడా నా ఉద్యోగానికంటే చిన్నదే! అయినా మేమిద్దరం అన్యోన్యంగా వుంటున్నాంకదా? మమ్మల్ని చూచాకే మా ఆదర్శదాంపత్యం ఆదర్శంగా పెట్టుకొని, నా స్నేహితురాళ్లు... ఎక్కువచదివీ, పెద్ద ఉద్యోగాల్లో వుండీ తక్కువ చదువుకున్న చిన్న ఉద్యోగాల్లోవున్న మగాళ్ళని పెళ్ళాడి, హాయిగా వుంటున్నారు. కాబట్టి...స్త్రీ చదువూ, ఉద్యోగం,..అన్నది అనురాగ

పూరితమైన దాంపత్య జీవితానికి ఏ విధంగానూ అడ్డురాదు, రాకూడదు. 'అదే నిజమైన సంస్కారం" అంటూ చిన్న లెక్చరిచ్చాను. మా శ్రీవారు బి. ఎస్. సి. పాసై మెడికల్ రెప్రజెంటేటివ్‌గా వుండగా, ఎం.బి.బి.ఎస్. పాసై కొత్తగా ప్రాక్టీసు పెట్టిన నేనూ...ఇద్దరం ఇష్టపడి...పెళ్ళి చేసుకున్నాం. మాది ఆదర్శదాంపత్యమని అందరూ అనుకుంటుంటారు. మాకూ ఆ గర్వంవుంది!

కమల శ్రద్ధగా విన్నది. "నేను చదువుకుంటేమాత్రం, బావ, బావకాదా? భర్తకాదా? నా భర్తని నేను చులకన చేసుకుంటే నాకేకాదూ అప్రతిష్ఠ?"అంది వినయంగా. నాకు చాలా సంతోషం కలిగింది. మెప్పుదలగా భుజంతట్టి పెళ్ళి రమ్మన్నాను. ఓ నాలుగు జతల కొత్త బట్టలు తీసిచ్చాను. పరిశుభ్రంగా వుండమని చెప్పాను. అనవసర విషయాలు పట్టించుకోవద్దన్నాను .... చదువుమీద దృష్టి కేంద్రీకరించమన్నాను ... ఇంకా ఏదో చెప్పబోతూండగా...

"ఈ బాధంతా ఎందుకు యామినీ! కమలతోబాటు ఈ రెండేళ్ళు నువ్వూ హాస్టల్లోవుండి చదివిరా!" అన్నారు శ్రీవారు నవ్వుతూ.

* * *

మూడు నెలల్లో, మూడు ఉత్తరాలు వ్రాసింది కమల. పాఠాలుమొదలెట్టారనీ తన గునగణాలు, చురుకుదనమూ గుర్తించి, తననే హాస్టల్లో అమ్మాయిలందరిమీదా "లీడర్"గా చేశారనీ, పెద్ద డాక్టరమ్మ రెకమెండేషన్‌తో వచ్చిన అమ్మాయిగా...తనని స్పెషల్‌గా గౌరవిస్తున్నారనీ, ఇంత చక్కటి జీవితం, చదువుకొనే అవకాశం కలిగించిన నా ఋణం జన్మజన్మలకూ తీర్చుకోలేననీ ఇలా సాగుతుండే నా ఉత్తరాలు .... చెప్పొద్దూ! కమల ఉత్తరం వస్తే.... నాగురించి నాకే గర్వంగా వుండేది! నేల మీదే ఉంగలు చుట్టుకుపోతున్న పూల తీగె .... అలాగే ధూళి దూసరితమై పోకుండా, చక్కటి పందిరి ప్రాపుగా పెట్టానన్న ఆత్మతృప్తి, కించిత్తు గర్వమూ నాలో చోటుచేసుకున్నాయి!

సంక్రాంతి శలవులకు ఇక్కడికి వచ్చింది కమల.

ఎంత మార్పు! అనవసరంగా తల ఓ పక్కగా దించుకోవటమూ, బెదురు చూపులు చూడడమూ లేకుండా, సున్నితంగా కనురెప్పలు ఆర్పుతూ (చాలామంది కాలేజి అమ్మాయిలలా అతిగా ఆర్పకుండా!) మధ్య మధ్యలో ఇంగ్లీషు ముక్కలు కలుపుతూ, స్పష్టంగా మాట్లాడుతోంది. పిలకజడ గట్టిగాబిగించి వేసి కొసన రిబ్బను పెట్టకుండా, చెవుల మీదుగాదువ్వి, మొదట్లో రిబ్బనుబిగించి, నాజూకుగా జడ వేసుకుంది. కట్టుకున్న వాయిలుచీరె (నేను కొనిచ్చినదే!) పొందికగా అందంగావుంది!

"వెల్! అద్భుతంగా మారావు! అందంగా వున్నావు! నారాయణ మూర్ఛపోలేదూ నీ అందంచూచి!" అన్నాను మెప్పుదలగా. సున్నితంగా సిగ్గుపడుతూ నవ్వింది.

"మీరు మా బావ క్కాస్తనచ్చ చెప్పండి డాక్టర్!" అంది మెల్లగా, తన గోళ్ళు సుతారంగా తుడుచుకుంటూ.

(పై సంబోధన కూడా నాజూగ్గా వుంది!)

"ఏమని?" అనడిగాను.

ప్రతి శలవులకూ ఇక్కడికి రమ్మని పట్టుబడుతున్నాడు. అప్పుడప్పుడూ తనే వస్తున్నాడక్కడికి! ఈ రెండేళ్లూ .... చదువుమీద "కాన్‌సన్‌ట్రేట్" చెయ్యాలి నేను...దాంపత్య జీవితానికి....దూరంగా వుంటే తప్ప....అది సాధ్యంకాదు...." అంది. ఆమె గొంతుకలో వినివిస్తున్న పట్టుదలా, చదువుపట్ల ఆసక్తీ, నన్ను ముగ్ధురాలిని చేశాయి.

"అలాగే. నే చెబుతాలే." అన్నాను. ఆ రోజంతా ఆలోచించాను, నారాయణ కెలాచెప్పటమా అని. ఇక్కడేవుంటే, నారాయణ "టెంప్ట్" అవుతుంటాడు. తరచూ దగ్గరే కాబట్టి, కమలకోసం వెళుతుంటాడు.

బెంగుళూరులో నా ఫ్రెండ్ డాక్టర్ వనజ....ఈ మధ్యే స్వంత డిస్పెన్సరీ ఒకటి పెట్టింది. నమ్మకమైన నౌకరు కుర్రాడు కావాలనీ....స్థానికుడెవరినేనా నౌకరుగా పెట్టుకుంటే, వాడు తన ఇల్లు దోచుకుపోతాడేమోనని భయంగావుందనీ, నమ్మకస్థుడైన కుర్రాణ్ణి ఎవరినేనా పంపమనీ ఉత్తరం వ్రాసింది నెలరోజుల క్రితం. నారాయణ నక్కడికి పంపిస్తాను. మంచి జీతం ఇస్తుంది. చీటికీ మాటికీ నారాయణ పరుగెత్తుకురావటానికి వీలుండదు. బోలెడంత చార్జీలూ, బాధ్యతా రెండూ వుంటాయి కాబట్టి! అదేఅన్నాను శ్రీవారితో!

"సో! యువర్ 'పెట్' ఈజ్ వాంటింగ్ టు గెట్ రిడ్ ఆఫ్ హెర్ హస్బెండ్!" అన్నారు నవ్వుతూ!

("So, your "pet" is wanting to get rid of her husband")

ఒళ్ళుమండింది.

"డోంట్ బీ సిల్లీ! మిమ్మల్ని చదివిస్తానంటే, చదువుకోనన్నారుగానీ...లేకపోతే మనమూ 'కమల'లూ పట్టుదల పట్టివుంటే, మీకూ డాక్టర్ డిగ్రీవచ్చేది కాదూ?" అన్నాను.

"ఇంకానయం. వెధవ డిగ్రీకోసం బంగారంవంటి భార్యనూ, విలువైన కాలాన్నీ పాడుచేసుకున్నాంకాదు! నాకు నా భార్యకు నా కంటే పెద్దడిగ్రీ వుందన్న కొరవ ఏనాడూ లేదు. ఇక రాదు. నీకు నీ మొగుడు డాక్టరయి తీరాలని కోరికవుంటే....నన్నూ 'నారాయణ' లానే ప్రయోగశాలలోపడెయ్!" అన్నారు నవ్వుతూ.

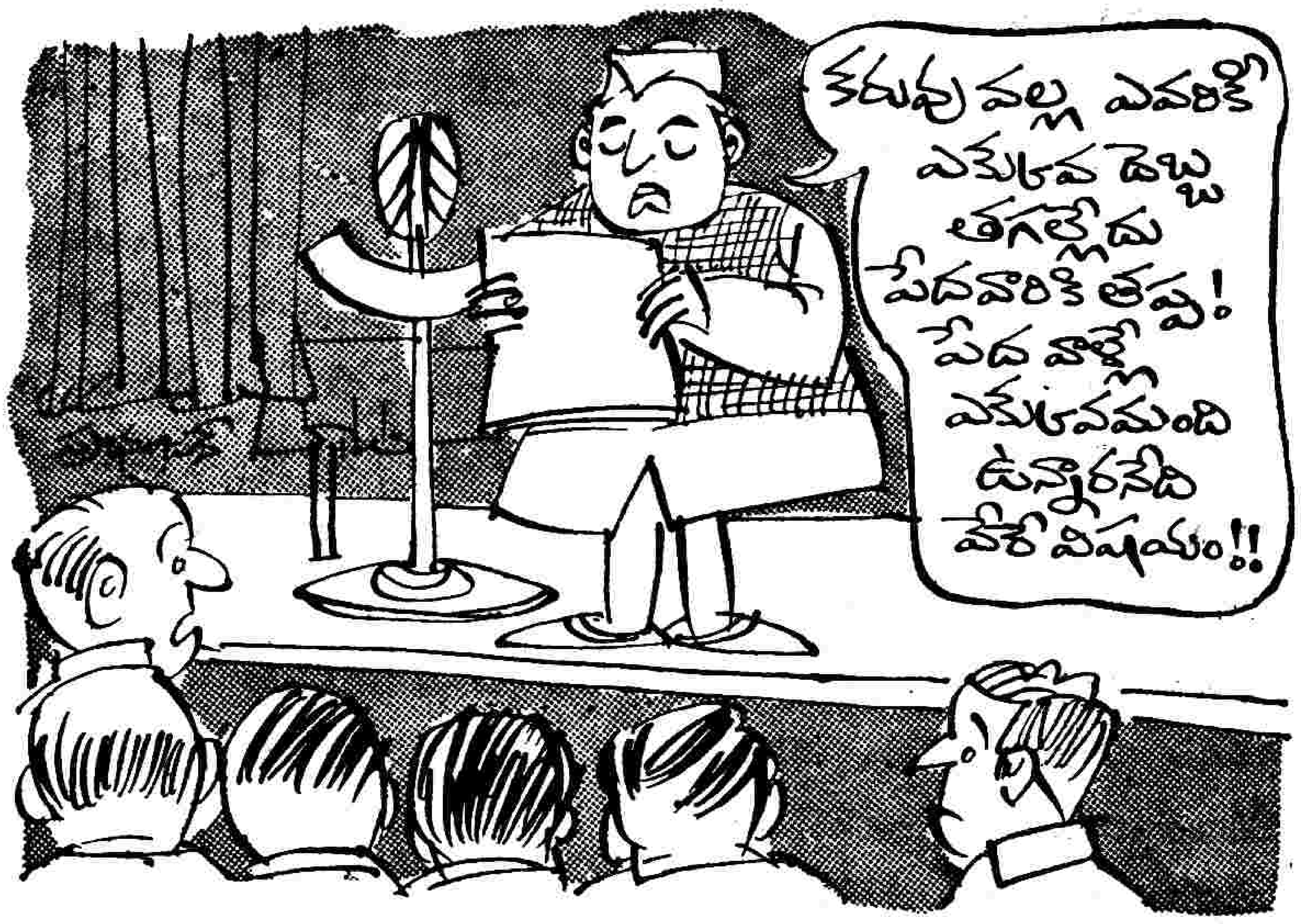

నేను మాట్లాడలేదు...

''యామినీ !" మృదువుగా పిలిచి చారు శ్రీవారు. "నీ ప్రయోగంలో పాపం నారాయణను బొత్తిగా * "కెటాలటిక్ ఏజంటు"గా మార్చకు అన్నారు.

''సర్లెండి !"

ఆ రోజే వనజకు ఉత్తరంవ్రాసేశాను. శ్రీరాములుకు నా ఆలోచన చెబితే, జీతం ఎక్కువన్న ఆశతో, వెంటనే అంగీకరించాడు. నారాయణ మాత్రం దూరం ఎక్కువని గొణిగినా, కమల కూడా ఆ ఉద్యోగానికి వెళ్లమని ప్రాధేయపడుతూ అతగాడికివ్రాసినఉత్తరంతో ...కదిలివెళ్ళాడు. కమలకోసం నారాయణ ఎంతటిత్యాగమైనా చేస్తాడని పించింది నాకాక్షణంలో ! నారాయణ మీద గౌరవమూ ఏర్పడింది.

సంవత్సరం గడిచిపోయింది. శలవులు నెలరోజులూ పుట్టింట్లోవుందికమల. నారాయణ ఒక్కమారు వచ్చివెళ్ళాడు! బెంగుళూరు చేరుకున్నాక...రెండునెలల్లో మా ఫ్రెండ్ వనజదగ్గర నౌకరీ మానేశాడు నారాయణ.

చాలామంది డబ్బున్నవారికీ, పెద్ద హోదాగల ఉద్యోగస్తులకు ఓ విచిత్రమైన మనస్థితి వుంటుంది.

వేలకొద్దీ రూపాయలు విలాసాలకు ఖర్చుచేస్తారు. ఇన్‌కంటాక్స్ ఎగవేత కోసం... 'భూరి విరాళాలు' ఇస్తారు! వెంకటేశ్వరస్వామికి బ్రహ్మోత్సవాలూ కల్యాణాలూ...నిలువుదోపిడీలు ఇస్తారు! పెంపుడు కుక్కలకోసం వందలు ఖర్చు పెడతారు ! మెప్పులరాయుళ్ల మాటలకు వందలు దిమ్మరిస్తారు !

కానీ...కానీ... ఇంట్లో నౌకరుకు (పనిమనిషికి)కడుపునిండా తిండిపెట్టరు, పెట్టలేరు! అదొక్కటే చాలా 'వేస్ట్'గా కనిపిస్తుంది వారికి ! అక్కడే పొదుపు చేయాలనీ భావిస్తారు ! నౌకరు కుర్రాడి పొట్ట చాలా పెద్దదిగా... వాడి ఆకలి చాలా అసహ్యంగా, దరిద్రంగా...తాము ఆ 'ఖర్చు' భరించలేనంత పెద్దదిగా... అనిపిస్తుంది. సరిగ్గా వనజకూ అదేజబ్బు! నారాయణ నమ్మకస్తుడేగానీ . . . వాణ్ని 'మేపటం' కష్టమైపోయిందిట ! వాడు 'గాలి' భోంచేయకపోవడం చిత్రంగా వుందిట !

నారాయణ...మెల్లిగా అక్కణ్ణుంచి మానుకుని బెంగుళూరులోనే మిలిట్రీ శిక్షణ కేంద్రంలో 'బాయ్'గా చేరాడు! తిన్నంత తిండి, మంచి డ్రెస్సులు...వాడి చురుకుదనానికీ, మంచితనానికీ మెచ్చుకుని ఆఫీసర్లు ఇచ్చినవాచీ, ట్రాన్సిస్టరూ మెడచుట్టూరా మఫ్లర్, స్వెట్టర్లు...'నారాయణేనా ?' అనే అనుమానం వచ్చేంత దర్జాగా, హుందాగా వున్నాడు ! భోజన సౌకర్యం, నీడపట్టున పనితో,నారాయణ బాగా బలంగా, సహజంగా వయసుతో బాటువచ్చే 'ఛార్మ్'తో అందంగా వున్నాడు. ఇప్పుడు నారాయణా, కమలా ప్రక్క ప్రక్కన నిల్చున్నా మంచి ఈడూజోడూ అనిపిస్తారు !

"ఇంకెంతలే నారాయణా! ఇంకొక్క సంవత్సరం...! ఆ తర్వాత మీ ఇద్దరూ ఒకేచోట ఉద్యోగాలు చేసుకోవచ్చు... బెంగుళూరులోనే నర్స్ ట్రైనింగ్‌కు వెళ్లవచ్చు కమల !" అన్నాను వాత్సల్యంగా చూస్తూ. తాత్కాలికంగా... వాళ్ళిద్దరికీ ఎడబాటు కల్గించింది నేనే... అయినా... అలా దూరదూరంగా వుండబట్టే, నారాయణలోనూ, కమలలోనూ ఈ మంచి మార్పువచ్చిందని నాకు నేనే నచ్చచెప్పుకున్నాను.

"మంచిదమ్మగారూ ! కమల సంతోషమే నా సంతోషం !" అన్నాడు. నారాయణ భాషలో కూడా మంచిమార్పు వచ్చింది.

* * *

తిరిగి రెండో సంవత్సరం ప్రారంభమైంది.

"మా హాస్టల్లోవాళ్లమంతా పిక్నిక్‌కు వెళ్ళాలనుకుంటున్నాం. నావి బొత్తిగా నాసిరకం బట్టలుగా వున్నాయి ! ఫలానా డాక్టరుగారి ఇలాకా అమ్మాయి ఇలాటి బట్టలు కట్టకోవట మేమిటంటున్నారు మా ఫ్రెండ్సంతా ! బట్టలు కొనుక్కో-

* ఒక పదార్థంలో రసాయనిక మార్పు తీసుకోవటం కోసం. వేరొక పదార్థాన్ని కొద్దిపాళ్ళలో కలిపే పదార్థాన్నే "కెటాలిటిక్ ఏజంటు" అంటారు.

వాలి. పిక్నిక్‌కు కనీసం యాభై రూపా లేనా పై ఖర్చులుంటాయి! మీరు నా తల్లిలాటివారు...పంపిస్తారని ఆశిస్తున్నాను."

అంటూ వ్రాసింది కమల!

ఎందుకో ఆ ఉత్తరం చదువుతుంటే నాలో ఏదో భయం..శంక...నరనరమూ వ్యాపించింది. మొన్న శలవులైపోయాక మరో నాలుగు జతల బట్టలు...సింపుల్‌గానూ, బాగా మన్నేవిగానూ, మరీ నాసి రకంవి కాకుండానూ... కొనిచ్చాను. చేతిఖర్చులకు పాతికరూపాయలిచ్చాను. (పుస్తకాలూ, పరీక్ష ఫీజూ వగైరాలు పోను!) కమలలో "వానిటీ" పెరుగుతోందా? తన తాహతూ, అంతస్తూ మర్చిపోతోందా? నా చనువును దుర్వినియోగ పర్చుకొంటోందా?

మొన్న నోరోజు, క్యాంప్‌నుండి వచ్చిన శ్రీవారన్నారు.

"నిన్నరాత్రి, ఆ టౌన్‌లో...సినిమా హాల్లో రిజర్వ్‌డ్ సీట్సులో కనిపించిందోయ్ యామినీ...నీ కమల, ఆమె పక్క నెవరో...చాకులాటి కుర్రాడు..,చాలా అందగా వున్నాడు. . .వున్నాడు. . ." అంటూ కొంటెగా కన్నుగీటారు!

నాకు అవమానం, కోపం...ఒక్కసారిగా వచ్చేశాయి.

"మీ మగాళ్లకి అన్నీ అనుమానాలే! వక్రపు ఆలోచనలే. స్వంత అన్నయ్యో, కజిన్ బ్రదరో అయివుండకూడదూ?" అన్నాను.

"...ఉండవచ్చు. కానీ స్వంతఅన్నో, కజిన్ బ్రదరో అయితే, కమల, నన్ను చూశాక...దొంగలా పారిపోవలసిన అవసరం గానీ, చూడనట్లు నటించవలసిన అవసరంగానీ లేదు. అతగాణ్ణి నాకు పరిచయం చేయవచ్చు...నీగురించి క్షేమ సమాచారాలు, కేవలం సభ్యతకోసమైనా అడగవచ్చు.

ఇదేదో ఈనాడు మన ఆంధ్రలో అడుగడుగునా వెల్లివిరుస్తున్న "పవిత్ర సోదర సోదరీ ప్రేమ" తాలూకు అనుబంధంలావుంది! నేనే ఆ 'పవిత్రపేమ'ను తప్పుగా అర్థంచేసుకుంటున్నానేమో! "అన్నారు వెటకారంగా...కాస్సేపాగి... మళ్ళీ అన్నారు "ఏది ఏమైనా యామినీ! నీ పెంపుడు చిలుక...నీ చేతులలోనుంచి ఎగిరిపోతుందేమో... బీ కేర్‌ఫుల్!" అని మెడికల్‌చెస్ట్ పట్టుకుని వెళ్లిపోయారు క్యాంప్‌కు!

కమల అలాటిదా? చదువుకు అంతరాయం కలుగుతుందని భర్తను దూరంగా ఉంచిన ఆమె...ప్రేమ వ్యవహారాలలో పడ్తుందా? అదే నిజమైతే, కమల కంటే ముందు నా ప్రిస్టేజి దెబ్బతింటుందేమో!

పులిమీద పుట్రలా ఈరోజు ఉత్తరం! ఆ ఆలోచనతోనే, చికాకుతోనే, కోపంగా జవాబు వ్రాసేశాను. నా దగ్గర ప్రస్తుతం డబ్బు లేదనీ, నాకూ ఖర్చు లెక్కువయ్యాయనీ, ఉన్న బట్టలే సర్దుకోవాల్సిందేననీ, చదువు పూర్తయేవరకూ పిక్నిక్‌లూ, చీటికీ మాటికీ సినిమాలూ లాటి కోరికలు పెంచుకోవద్దనీ, అలా కోరికలు పెంచుకొనే పక్షంలో చదువు మానుకుని రమ్మనీ వ్రాశాను!

జవాబుగా, కమల సవాలక్ష క్షమాపణలతో ఉత్తరంవ్రాసింది. మరెప్పుడూ నా మనసు నొప్పించనంది.

తిరిగి సంక్రాంతి శలవులకు వచ్చింది కమల.

"ఇంకెంత డాక్టర్! మూడు నెలలు! బావ పాపం! శతపోరుతున్నాడు, ఒక్కసారి బెంగుళూరుకు రమ్మని. అతగాడి ఉత్సాహం ఎందుకు చెరపాలి నేను! నాకోసం, ఇంత త్యాగంచేస్తున్న బావ ఆనందం ఎందుక్కాదనాలి నేను! వెళ్లొస్తాను... వ్రతభంగం చెయ్యంలెండి!" అంది నవ్వుతూ, నారాయణ కళ్లలో కోటి దీపాల వెలుగు! అందాకా, ముభావంగా కూర్చునివున్న నాలోని అనుమానాలు కమల మాటలతో ఎక్కడివక్కడ ఎగిరిపోయాయి. కమలలో భర్తపట్ల నిర్లక్ష్యం గానీ,మరో కొత్త 'మోజు'గానీ తగల్లేదు! ఆత్మీయతా, అనురాగమూ వుంది! ఏటొచ్చీ, చదువుమీదవున్న ఆసక్తి పట్టుదలా అంతే! చిన్నవయసు! పిక్చరు కెళ్ళాలనీ, పిక్నిక్‌కువెళ్ళాలనీ వుండదా? నా దగ్గర కాస్తంత చనువు తీసుకుందేమో! నేనే అనవసరంగా ఊహాగానాలు చేసి...ఆ అమ్మాయిని పరుషంగా మందలించానేమో! వెళ్లిరమ్మని సంతోషంగా చెప్పాను.

ఆ పదిహేనురోజులూ, బెంగుళూరంతా చూపించాడు నారాయణ కమలకు. ఓ లేడీస్ వాచీ కొనిచ్చాడు. నాలుగు మంచి చీరెలూ, లంగాలూ, మాచింగ్ బ్లౌజెస్, గోల్డ్ కవరింగ్ చెవిరింగులు రెండుజతలూ, సూట్‌కేసూ, మరేవేవో తీసిచ్చాడు. అన్నీ చూపిస్తూ, సంతోషంగా కమల బెంగుళూరు విశేషాలు నాకు చెబుతుంటే, మధ్యమధ్యలో నారాయణవేపు మెప్పుదలగా, కృతజ్ఞతగా, ప్రేమగా, ఓరగా చూస్తుంటే, నారాయణ ఆనందంతో, తృప్తితో, గర్వంతో, ఠీవిగా బోలెడంత ఆత్మవిశ్వాసంతో నిల్చునివుంటే, నాకెంతో ఆనందమనిపించింది.

నేను చాలా మంచిపనిచేశాను. కమలను నేనిలా చదువులో చేర్పించకుంటే, శారీరకంగా, మానసికంగా పరిపక్వం చెందని కమల, నారాయణ ఈసరికి. .నీరసంగా, నిర్జీవంగా, పూచిక పుల్లల్లాటి అర్భకపు పిల్లలతో...తెగ శ్ళతో... ఛీ... ఛీ... నేను పరోక్షంగా వాళ్ళిద్దరికీ మరోజన్మ ఇచ్చానేమో!

* * *

కమల పబ్లిక్‌పరీక్షలు వ్రాసివచ్చింది.

"పాసౌతాను!'' అంది దృఢంగా. నాకు ఏదో ఘనవిజయం సాధించిన తృప్తి!

"రిజల్ట్సు రాగానే బెంగుళూరు వెళతావా? అక్కడే నర్స్ ట్రైనింగ్‌లో చేరవచ్చు!" అన్నాను కమలతో.

"ఊహూఁ! ఈ మధ్య రాత్రింబగళ్లు చదివి అలసిపోయాను డాక్టర్! ఓ రెణ్నెల్లు రెస్ట్ కావాలి నాకు!"

"బెంగుళూరులో నీకు రెస్ట్‌కేం లోటు?" అన్నాను నవ్వుతూ

"ఊహూఁ! నన్ను పెళ్ళాడతానని.. బావకంటే ముందు... మా కులస్తుడేలెండి... డబుల్ డిగ్రీహోల్డర్... ప్రస్తుతం హైద్రాబాదులో పెద్ద ఉద్యోగంలో వున్నాడు... వచ్చాడు. మా నాన్న అతగాడికే నన్నిస్తామంటే, మా అమ్మ, మామ పడనివ్వలేదనుకోండి... నా పెళ్ళి మా బావతో జరిగిపోయిందనుకోండి.

"మొన్నను పచ్చాడతగాడు. చాలా మంచివాడు. నన్ను తన స్వంత చెల్లెలిలా చూచుకుంటాడు! ఒక్కసారి హైద్రాబాదువచ్చి వెళ్ళమని మరీ మరీ కోరాడు! ఓసారి వెళ్ళిరావాలనుకుంటున్నాను. హైద్రాబాదు చూచినట్లూ అవుతుంది. బావకూడా ఒప్పుకున్నాడు. డబ్బూ, బట్టలూ తీసిచ్చాడుకూడా. బావ రావటానికి సెలవులేదట! మిమ్మల్నిక డబ్బు విషయంలో ఇబ్బంది పెట్టనులెండి! ఈసరికే చాలా ఋణపడి వున్నాను మీకు. మీ దయవల్ల మా బావకు మంచి ఉద్యోగం, సంపాదనా దొరికింది అంతేచాలు! ఇక నా ఖర్చులకు ఒకరి క్రింద చేయిచాచవలసిన అవసరం వుండదు!'' అంది మృదువుగా.

ఆమాటలలో ఏదో అపశ్రుతి...ఏదో వ్యంగ్యం నా గుండెకు గాలంలా తగులుకుంది.

శ్రీవారు ఆ రోజు సినిమాహాల్లో చూచిన "సోదరుడే'' ఆ డబుల్ డిగ్రీ హోల్డరు! పెద్ద ఉద్యోగస్తుడు! అతగాడి ఆహ్వానంమీద ఈ ''సోదరి'' హైద్రాబాదు వెడుతోంది!

నారాయణ తన భర్త! అతగాడి సంపాదన తనది! అది ఆమె ఖర్చుపెట్టుకోవటంలో నా సలహాగానీ...నాకు భయపడవలసిన అవసరంగానీ ఏమీ లేదన్న అర్థాన్ని సూచనప్రాయంగా తెలియజేస్తోందా కమల నాకు!

ఈ క్షణంలో... కమల నాకంటే ఎత్తుగా... చాలా ఎత్తుగా... నేనామెను ఏ విధంగానూ ''కంట్రోల్'' చేయలేనంతటి ఎత్తుగా పెరిగిపోయిందనిపించింది.

నేను జవాబు చెప్పేలోగా, కమల, నారాయణ చెట్టాపట్టా లేసుకుని నవ్వుకుంటూ వెళ్ళిపోయారు. తర్వాత రెండు రోజుల్లో, నారాయణ బెంగుళూరుకూ, కమల హైద్రాబాదుకు వెళ్ళిపోయారు! హైద్రాబాదులోనే నర్స్‌ట్రైనింగ్ పూర్తి చేయిస్తానన్నాడట ఆ ''సోదరుడు"- కమల ఉత్తరంలో వ్రాసిందని చెప్పాడు శ్రీరాములు!

* * *

రిజల్ట్సు వచ్చాయి. కానీ కమల ఫెయిలయింది.

శ్రీరాములు కోడలు (అంతటి తెలివి గలది!) పరీక్ష ఫెయిలు కావటమేమిటని బాధపడుతుంటే... పైకి ఓదార్చినా, లోలోపల సంతోషపడ్డాను! ఇక చదువు సాకుతో నారాయణకు దూరంగా వుండ టానికి వీలుపడదు! హైదరాబాదులో వుండటానికి అసలే వీలుపడదు! ఫెయిలవటమే మంచిదయిందను కున్నాను.

''ఏదోలే... పోతే పోయింది పరీక్ష! బెంగుళూరుకు పంపెయ్ కమలని. అక్కడే ఏదో ఓ షాపులో ''సేల్స్ గరల్''గానో ... మరేదేనా ఉద్యోగమో చేస్తుందిలే! ఇంకా ఎంతకాలం నారాయణ ఒంటరివాడుగా వుంటాడు!'' అన్నాను.

శ్రీరాములు సంతోషంగా ఒప్పు కున్నాడు.

నారాయణవెంట బెంగుళూరుకు బయల్దేరిన కమల ముఖంలో... పోయిన సారి సెలవులకు నారాయణతోబాటు బెంగుళూరుకు వెళ్తానన్నప్పటి ఉత్సాహంగానీ, పరీక్షలు వ్రాసివచ్చాక ఆ ''సోదరుని'' ఆహ్వానంమీద హైద్రాబాదు వెళ్తున్నప్పటి హుషారుగానీ మచ్చుకైనా లేవు!

''గుర్రాన్ని తొట్టిదగ్గరకు నడిపించ గలం... కానీ నీళ్ళు తాగించగలమా?'' అన్నారు శ్రీవారు.

పదిహేను రోజుల తర్వాత... నారాయణ దగ్గర్నుంచి శ్రీరాములుకు ఉత్తరం వచ్చింది. కమలకు బెంగుళూరు ''నీళ్ళు" పడటంలేదట. అ స్తమానూ ఏదోబాధగా వుంటోందట!

ఆ ఉత్తరం చదివిన నాకు మతే పోయినట్లయింది!

ఆరునెలలు తిరిగింది. నారాయణ డబ్బు కమలమందులకే సరిపోతోందట!

* * *

"నమస్కారం అమ్మగారూ!''నారాయణ గొంతుక విని త్రుళ్ళిపడ్డాను. గతమంతా ఆలోచిస్తూ, టైమెంతైందో చూచుకోలేదు.

నారాయణ ఆసరాతో, మెల్లిగా... చాలా మెల్లిగా నడిచి వస్తోంది కమల.

ఎగ్జామినేషన్ రూంలో టేబిల్‌మీద పడుకోమన్నాను. నారాయణ దూరంగా వరండాలో నిల్చునివున్నాడు. నర్సును కూడా ఓ పేషెంటుకు కావలసిన ఆపరేషన్ సామాన్లు అన్నీ స్టెరిలైజ్ చేయమనే సాకుతో బయటికి పంపిం చేశాను. గదితలుపులువేసి, కమల పడు కునివున్న టేబిల్‌దగ్గరగా కుర్చీలాక్కుని కూర్చున్నాను.

నా చేతిలో నారాయణ ఇచ్చిన బ్లడ్‌టెస్ట్ వగైరాల రిజల్టు కాగితా లున్నాయి. బ్లడ్‌లోగానీ, బి.పి. గానీ... మరేదీ జబ్బులక్షణాలేమీ లేవు! ఆహారం సరిగా తీసుకోనందువల్ల (కావాలని!) నీరసం మాత్రం వుంది, అంతే!

''కమలా! నేను డాక్టర్ని! రోగి జబ్బుతోపాటు, రోగి మనస్థితిని (సైకాలజీ) కూడా తెలుసుకోగలను! నిజంగా నీకేజబ్బూ లేదు. అది నీకూ తెలుసు! ఆ నిజం బయటకు తెలియటం... ముఖ్యంగా నారాయణకుతెలియడం ఇష్టం లేక...నువ్వు బెంగుళూరులో జనరల్ హాస్పిటల్‌లో చూపించుకోలేదు. అవునా?'' నా గొంతుక నాకే ఆశ్చర్య మనిపించేంతటి కఠోరంగా వుంది.

దొరికిపోయిన దొంగలా, ఒక్క సారిగా వాలిపోయింది కమల ముఖం. ఎలాగో సంబాళించుకుంటూ మెల్లిగా అంది "ఊహూఁ! కడుపులో నొప్పి, గుండెల్లో మంట...''

ఆమె మాటలకు అడ్డువస్తూ అరిచాను. "అవేవీ ప్రాణం తీసే జబ్బులు కావు...కానీ... నీలో ప్రవేశించిన జబ్బు దెయ్యంలాంటిది! నీకు మళ్ళీ చదువు కోవాలనుందికదూ?"

కమల కళ్ళు ఒక్కసారిగా మెరిశాయి! జబ్బు సంగతి మర్చిపోయి, చటుక్కునలేచి కూర్చుంది ''అవును డాక్టర్! నాకు చదువుకోవాలనుంది! మరోసారి పరీక్షకుకట్టి..."

ఆమె మాటలు మధ్యలోనే త్రుంచి వేస్తూ " ... మరోసారి హైద్రాబాదు అన్నయ్యతో, మరెందరో అలాటి 'సోదరుల'తో సినిమాలకూ, షికార్లకూ, పిక్నిక్‌లకూ పోవాలనుంది. చదువు సాకుతో నారాయణను దూరంగా వుంచుతూ, నీ 'మోజు'లకూ, 'వేషా' లకూ కావలసిన డబ్బుమాత్రం అతగాడి దగ్గర్నుంచి తీసుకుంటూ, అందుకై అతగాడిలో ఆశలు రేపుతూ, అనురాగం నటిస్తూ ... వెర్రివాణ్ణిచేసి ఆడిస్తూ... సంవత్సరాల తరబడి చదువుకోవాలని వుంది! అవునా?"

నా గర్జనకు నిర్ఘాంతపోయింది కమల. అంతటి నిష్ఠూరమైన నిజాన్ని భరించ లేకపోయింది. అంతలోనే, తనను తాను సంబాళించుకుంది... ''డాక్టర్! నాతో అంటే అన్నారుగానీ మా బావతో అన కండి. నా మీద నిందవేసారని తెలిస్తే దేవుణ్ణయినా సరే... బావ సహించడు. పిచ్చికోపంతో ఏమైనా చేస్తాడు!''

క్షణకాలం స్థాణువులా కూర్చుండి పోయాను.

''అవును కమలా! అంతటి పిచ్చి ఆరాధన నీపట్ల వుందతగాడికి. నువ్వు చదువుకున్నదానివనీ, నువ్వు వెళ్ళే మార్గమే సరైందనీ, నాగరికమెందనే భ్రమ అతగాడిలో కలగజేసావు! అత గాడిలోని ఆ గుడ్డినమ్మకాన్నే, ఆ బల హీనతనే, నువ్వు, నీ స్వార్థానికి ఉప యోగించుకుంటున్నావు! వెళ్ళు! చదు వుకో! సర్వనాశనమైపో! నీ ముఖం

నాకెప్పుడూ చూపించకు!" నన్ను నేను కంట్రోల్ చేసుకోలేక... మెల్లిగా లేచి వచ్చి, కన్సల్టింగ్ రూంలో సోఫాలో వెనక్కు వాలిపోయాను. అలసటగా వుంది.. నా మీద నాకే అసహ్యంగా వుంది... నా తలంతా పగిలిపోతోంది.

ఏమిటిలా జరిగింది? ఎందుకిలా జరిగింది?

కల్లమ్మలో ఆమె అందంపట్ల, ఆమె తెలివితేటలపట్ల ... ఆమెకే తెలియని ఆత్మవిశ్వాసాన్నీ, అహంభావాన్నీ నేనే పెంచానా? తన కులంవారిలో, తన సాటివారిలో, తానో ప్రత్యేక వ్యక్తి నన్నభావం నేనే ప్రేరేపించానా?

చదువుతోబాటు, ఇంద్రధనుస్సులాటి లోకాన్నీ, నాగరికతనూ, ఆలోచనలనూ నేనే పరిచయం చేసానా?

నారాయణను దూరంగా వుంచి... ఆమెలో పురివిప్పుకున్న కోరికలకు... పరోక్షంగా ప్రక్కమార్గాలకు త్రిప్పానా?

కల్లమ్మ...కమలగా మారి... మానసికంగా పెరిగి ... నైతికంగా అధఃపాతాళంలోపడి... నారాయణను కేవలం తన ఆర్థికావసరాలను తీర్చే యంత్రంగా మాత్రమే మార్చుకుందా? నారాయణ. తనలాటి అందగత్తెకూ, చదువుకున్న స్త్రీకి... తగనిభర్త అనేభావం పెంపొందించుకుందా?

ఆ మాట పైకిచెప్పలేక...అతగాడితో జీవితం గడపలేక... మరోచోటికి ఎగిరే దారిలేక..,వలలోపడ్డ పిట్టలా... గిలగిలలాడుతూ... అశాంతితో... "జబ్బు" సృష్టించుకుందా?

కమలను కల్లమ్మగానే వుంచివుంటే?

నారాయణతో కూలికీ,నాలికీ వెళ్ళేది! ఆమె అందం, తెలివితేటలూ, చదువూ.. ఆమెకూ తెలిసేవి కావు! ముతకబట్టలే కట్టేది! పిల్లల్నికంటూ, రోగాలతో, రొప్పులతో ... ఆ సంసారంలోనే

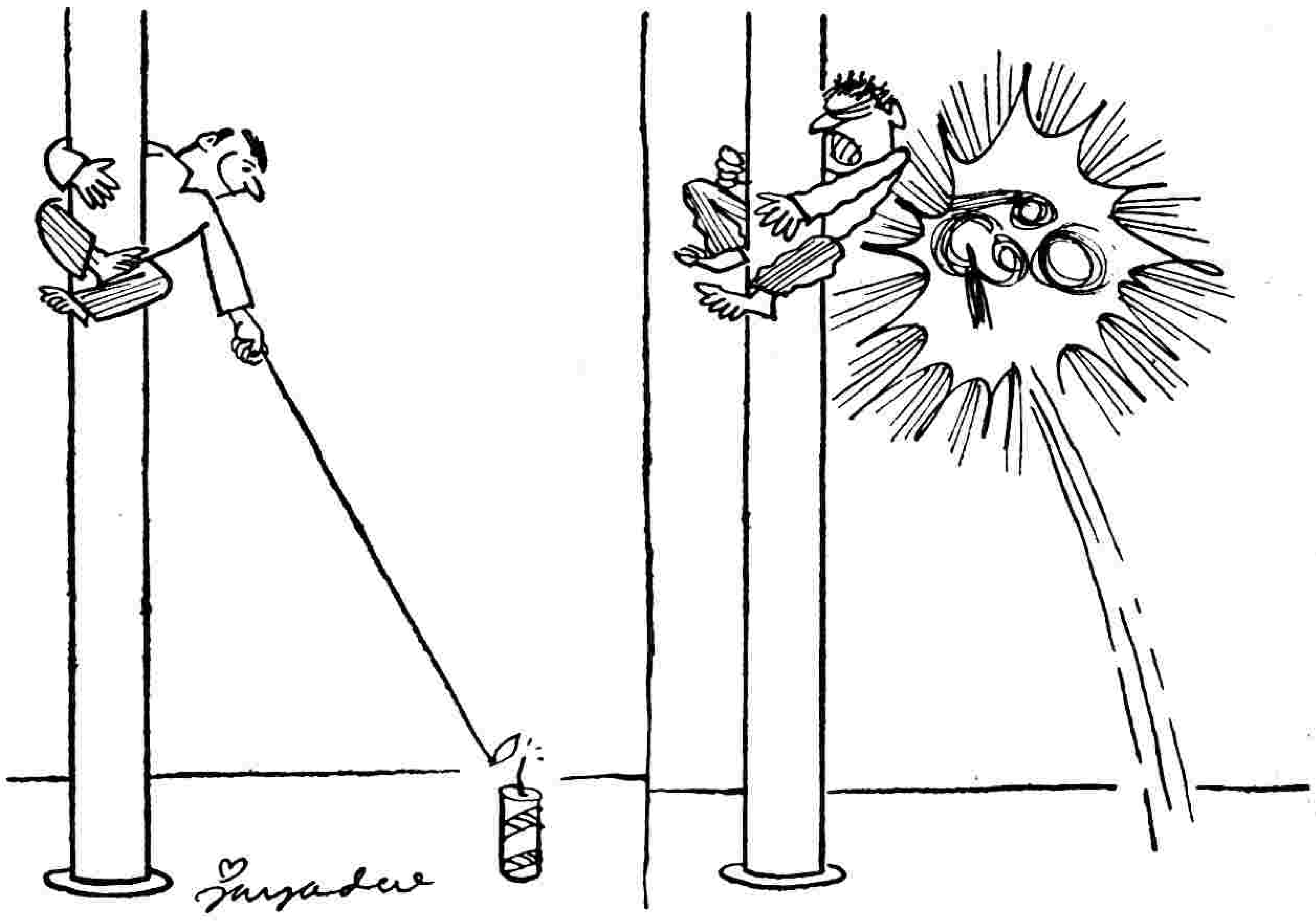

సుఖాన్నీ, దుఃఖాన్నీ చవిచూస్తూ... పదిమందితోబాటు, పదకొండవ మనిషిగా... జీవించేది కాదా?

నేనే తప్పుచేశానా?

నాలో చెలరేగుతున్న "బేతాళ ప్రశ్నల"కు సమాధానం ఎవరు చెబుతారు?

మృదువైన స్పర్శ!

నా శరీరమంతా చెమటలు పట్టివుంది. శ్రీవారు మృదువుగా కర్చీఫ్‌తో నా నుదురు తుడుస్తున్నారు!

"ఎందుకిలా నెర్వస్ అయిపోయావ్ యామినీ!" అన్నారు మృదువుగా! వివరించలేనిబాధ! సమాధానంలేనిప్రశ్నలు! నా హృదయంలోని ప్రశ్నలు చదవగల నేర్పు...వారికుంది.

"కమలగురించే కదూ అంత బాధ నీకు! నీ తప్పేముందిందులో! మంచి కోరావు... చెడు జరిగింది; కానీ... కమలను నీతో సరిపోల్చుకోవటంలోనే తప్పటడుగు వేశావు ... అందరూ యామినులుకారు! అందరికీ సంస్కారం వుండదు!

యామినీ! మనిషి, పులి, స్వభావాలు చాలా దగ్గరగా వుంటాయి! ఓసారి మనిషిరక్తం రుచిచూచినపులి...ఎప్పుడూ మనిషిరక్తాన్నే కోరుతుంది.

మనిషికూడా అంతే! ఒకసారి సుఖాన్నీ, విలాసాలనూ, స్వేచ్ఛనూ రుచిచూడాడంటేచాలు... ఇక ఆ మనిషి చూపూ, పరుగూ, మనసూ అటే వుంటాయి! ఎవరో జన్మతః సంస్కారవంతులుతప్ప ... కమలలాటి వారింతే! కమల "రుచిమరగినపులి"గా మారింది. ఆమె నిక ఎవరూ మార్చలేరు... పద! హాయిగా స్నానంచేసిరా! భోజనంచేసి రెస్ట్‌తీసుకో...కమలను యికమర్చిపో!"

నాలోని బేతాళ ప్రశ్నలకు సమాధానం దొరికింది. కానీ భేతాళుడింకా వెళ్ళిపోలేదు చెట్టుకొమ్మమీదికి . . .

"నా భార్య జబ్బేమిటి? ఆమెకేం మందులిస్తారు? ఎలా అయినా ఆమెకు ఆరోగ్యం ప్రసాదించండి!" అన్నట్లు దీనంగా వున్న నారాయణ ముఖం పదే పదే నా కళ్ళముందు మెదులుతోంది! నారాయణకు నిజంతెలిస్తే ... అతగాడి గుండె పగిలిపోతుందేమో! నారాయణకేం సమాధానం చెప్పను?

✱